Додаток 2
До Процедури розробки та періодичного перегляду освітніх програм

Силабус дисципліни: Клінічна фармакологія

1. Загальна інформація	
Назва факультету	
Освітня програма (галузь, спеціальність, рівень вищої освіти, форма навчання)	22 Охорона здоров'я, 222 Медицина, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
Навчальний рік	2023-2024 н.р.
Назва дисципліни, код *(електронна адреса на сайті ЛНМУ імені Данила Галицького)*	*Клінічна фармакологія, ОК 33.* Kaf_endocrinology@meduniv.lviv.ua
Кафедра (*назва, адреса, телефон, e-mail*)	Ендокринології, м.Львів, Вул. Острозького, 1, тел.(032)2759510, (032) 2764673; Kaf_endocrinology@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри *(контактний e-mail)*	Д.м.н., проф. Урбанович Аліна Мечиславівна urbanovych_alina@meduniv.lviv.ua
Рік навчання (*рік, на якому реалізується вивчення дисципліни*)	5
Семестр (*семестр, у якому реалізується вивчення дисципліни*)	9
Тип дисципліни/модулю *(обов'язкова/ вибіркова)*	Обов'язкова
Викладачі	
Кіхтяк Олеся, д.м.н., професор	kikhtyak_oleca@meduniv.lviv.ua
Плєшанов Євген, д.м.н., професор	pleshanov_eugene@meduniv.lviv.ua
Сергієнко Вікторія, д.м.н., професор	serhiyenko_viktoria@meduniv.lviv.ua
Гоцко Марта, к.м.н., доцент	hotsko_marta@meduniv.lviv.ua
Суслик Галина, к.м.н., доцент	suslik_halina@meduniv.lviv.ua
Красний Михайло, к.м.н., асистент	krasnyi_mikhajlo@meduniv.lviv.ua
Козловська Христина, к.м.н., асистент	kozlovska_kristina@meduniv.lviv.ua
Ліщук Орися, к.м.н., асистент	lyschuk_orisya@meduniv.lviv.ua
Erasmus так/ні (*доступність дисципліни для студентів у рамках програми Erasmus+)*	так
Особа, відповідальна за силабус (*особа, якій слід надавати коментарі стосовно силабуса, контактний e-mail*)	Сафонова Оксана Safonova_Oksana@meduniv.lviv.ua
Кількість кредитів ECTS	1,0

Кількість годин	Лекції – 0 год. Практичні заняття – 20 год. Самостійна робота – 10 год.
Мова навчання	Українська, англійська
Інформація про консультації	Проводяться згідно графіку консультацій, який представлений на сайті кафедри.
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро… *(у разі потреби)*	№1: КНП ЛОР "Львівський обласний державний клінічний лікувально-діагностичний ендокринологічний центр", 79010, м. Львів, вул. Острозького, 1; тел. 275-95-20, тел./ факс: 276-94-89, e-mail: lred@ua.fm, круглодобово №2: КНП ЛОР «4-та міська лікарня м. Львова, 79007, м. Львів, вул. Стецька, 3, тел. 260-21-03, e-mail: 4kmkl_uoz_lviv@ukr.net круглодобово

2. **Коротка анотація до курсу**

Клінічна фармакологія включає вивчення групової належності лікарських засобів, їх основних механізмів дії, особливостей їх фармакокінетики, фармакодинаміки, проявів побічної дії та симптомів передозування, головних показань до призначення і взаємодію з іншими лікарськими засобами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є лікарські засоби та їх взаємозв'язки з організмом людини.

3. **Мета і цілі курсу**

1. **Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічна фармакологія»** є підготовка спеціалістів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення максимально раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, володіють методологією вибору найбільш ефективних та безпечних лікарських засобів, а також їх комбінацій, враховуючи індивідуальні особливості організму, перебіг та форму захворювання, наявність супутньої патології, на основі даних доказової медицини.
2. **Цілі навчання:** надання студенту достатнього обсягу теоретичних знань і практичних навичок для проведення максимально раціональної медикаментозної терапії у конкретного хворого, оволодіння методологією індивідуального підбору ефективних та безпечних препаратів на підставі фармакокінетики, фармакодинаміки, можливих проявів побічної дії, особливостей перебігу захворювання, віку хворого, оптимальних лікарських форм, складання раціональних комбінацій ліків. А саме**:**
   - вибирати необхідні лікарські засоби, адекватну лікарську форму та дозовий режим введення при призначенні хворим з основними захворюваннями внутрішніх органів;
   - визначати групову належність лікарських засобів згідно із сучасними класифікаціями;
   - визначати прояви можливої побічної дії та симптоми передозування, методи їх попередження та лікування;
   - визначати основні методи клінічного дослідження хворих для оцінки ефективності та безпеки призначення лікарських засобів та аналізувати їх результати;
   - визначати фармакодинаміку і фармакокінетику препаратів та їх механізми дії;
   - обґрунтовувати головні показання до призначення, адекватну лікарську форму, шляхи введення і взаємодії з іншими медикаментами;

- проводити опитування хворих з метою збору лікарського анамнезу і передбачати можливість виникнення ускладнень фармакотерапії;
- інтерпретувати закономірності і особливості перебігу патологічного та епідеміологічного процесу при інфекційних хворобах, що потребують особливої тактики ведення пацієнта.

Знати:

- сучасні класифікації лікарських засобів,
- фармакологічну характеристику лікарських засобів,
- показання до застосування лікарських засобів відповідно знань їх фармакодинаміки,
- побічні ефекти при застосуванні лікарських засобів та їх протипоказання до застосування.
- особливості застосування лікарських засобів в стоматології;
- особливості взаємодії лікарських препаратів основних груп з місцевими анестетиками.

Вміти:

- проводити опитування хворих з метою збору лікарського анамнезу і передбачати можливість виникнення ускладнень фармакотерапії;
- вибирати необхідні лікарські засоби, адекватну лікарську форму та дозовий режим введення при призначенні хворим з основними патологічними синдромами;
- визначати основні методи клінічного дослідження хворих для оцінки ефективності і безпеки призначення лікарських засобів та аналізувати їх результати;
- використовувати основні параметри фармакокінетики з метою раціонального призначення ліків;
- інтерпретувати і враховувати у клінічній практиці особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії основних груп лікарських засобів;
- передбачити наслідки взаємодії ліків при комбінованому використанні та володіти навичками профілактики і корекції небажаних ефектів лікарських засобів;
- виписати та провести фармакотерапевтичний аналіз виписаних препаратів,
- пояснювати залежність дії лікарських засобів від особливостей фармакокінетики у пацієнтів різного віку, супутніх захворювань та супутньої терапії,
- оцінювати співвідношення користь/ризик при застосуванні лікарських засобів,
- створити алгоритм допомоги пацієнтам при гострому отруєнні лікарськими препаратами;
- вміти заповнювати друковану та електронну карту, щодо небажаної побічної дії ліків та надавати допомогу при їх виявленні;
- вміти виписати рецепти лікарських засобів.

3. Компетентності та результати навчання, формування яких забезпечує вивчення дисципліни (загальні і спеціальні компетентності).

Згідно з вимогами ОПП дисципліна забезпечує набуття студентами ***компетентностей:***

- *інтегральна:* здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоро'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
- *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- *спеціальні (фахові, предметні):*

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров`я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.
17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

4. Пререквізити курсу

Зазначається інформація щодо дисциплін, базових знань та результатів навчання, необхідних студенту (зарахованих) для успішного навчання та опанування компетентностями з даної дисципліни необхідні базові знання з наступних дисциплін:

1. Нормальна фізіологія.
2. Патологічна фізіологія.
3. Біологічна та біоорганічна хімія.
4. Мікробіологія, вірусологія.
5. Фармакологія.
6. Пропедевтика внутрішньої медицини.
7. Внутрішня медицина.

5. Програмні результати навчання
Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
Код створюється при заповненні силабусу (категорія: Зн-знання, Ум-уміння, К-компетентності, АВ –	*Результати навчання визначають, що студент повинен знати, розуміти та вміти виконувати, після завершення вивчення дисципліни.*	Символ коду програмного результату навчання у Стандарті вищої освіти

автономність та відповідальність)	*Результати навчання випливають із заданих цілей навчання.* *Для зарахування дисципліни необхідно підтвердити досягнення кожного результату навчання.*	
наприклад: Зн-1		*наприклад: ПР1*
наприклад:Ум-1		*наприклад: ПР-2*
наприклад: К-1		*наприклад: ПР-3*
наприклад:АВ-1		*наприклад: ПР-4*

6. Формат і обсяг курсу

Формат курсу *(вкажіть очний, або заочний)*	очний	
Вид занять	Кількість годин	Кількість груп
лекції	-	
практичні	20	
семінари	-	
самостійні	10	

7. Тематика та зміст курсу

Код виду занять	Тема	**Зміст навчання**	**Код результату навчання**	**Викладач**
П-1 (практичне заняття 1)	Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на ліпідний обмін. Клініко-фармакологічна характеристика антиангінальних та антиішемічних лікарських засобів			
П-2 (практичне заняття 2)	Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів. Клініко-фармакологічна характеристика антиаритмічних лікарських засобів.			
П-3 (практичне	Клініко-фармакологічна			

заняття 3)	характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність. Протизапальні лікарські засоби (стероїдні, нестероїдні).			
П-4 (практичне заняття 4)	Клініко-фармакологічна характеристика антибактеріальних лікарських засобів.			
П-5 (практичне заняття 5)	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на функції травного каналу. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на гепатобіліарну систему та підшлункову залозу. Клініко-фармакологічна характеристика гормональних лікарських засобів. Залік.			
СРС-1 (самостійна робота 1)	Підготовка до практичного заняття за темою №1.			
СРС-2 (самостійна робота 2)	Підготовка до практичного заняття за темою №2.			
СРС-3 (самостійна робота 3)	Підготовка до практичного заняття за темою №3.			
СРС-4 (самостійна робота 4)	Підготовка до практичного заняття за темою №4.			
СРС-5 (самостійна робота 6)	Підготовка до практичного заняття за темою №5.			
СРС-6 (самостійна робота 6)	Клініко-фармакологічна характеристика			

	лікарських засобів, що впливають на здатність крові до зсідання			
СРС-7 (самостійна робота 7)	Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів			
СРС-8 (самостійна робота 8)	Взаємодія лікарських препаратів, види побічної дії ліків, ускладнення медикаментозної терапії			

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу (необхідно описати форми проведення поточного контролю під час навчальних занять). Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Остаточна оцінка за поточну навчальну діяльність виставляється за 4-ри бальною (національною) шкалою

Код результату навчання	Код виду знань	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
наприклад: Зн-1, Ум-1, К-1, АВ-1	*Л-1, П-1, С-1,СРС-1*	*Поле визначає методи та технології оцінювання знань студентів, а саме — перелік усіх видів робіт, що зобов'язаний виконати студент на занятті та критерії їх оцінювання. Наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану лабораторну роботу, демонстрація практичної навички, тощо. Кожен Метод оцінювання має бути описаний окремо.*	

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру – 100% за 200-бальною шкалою
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні (лабораторні, семінарські) заняття і отримав не менше, ніж 120 бали за поточну успішність	
Види підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії зарахування
Залік	Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю.	Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених навчальною програмою.

З метою інтенсифікації навчального процесу, систематичності засвоєння навчального матеріалу, встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом, своєчасного контролю та корегування навчально-виховного процесу, підвищення мотивації, зменшення пропусків навчальних занять, відповідальності студентів за результати навчальної діяльності успішність кожного студента оцінюються за рейтинговою системою.

Оцінювання – це один із завершальних етапів навчальної діяльності та визначення успішності навчання. Оцінка з дисциплини виставляється як середня з оцінок за поточну навчальну діяльність, яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточну навчальну діяльність студентів контролюють на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль (машинний та безмашинний), розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу клінічних та допоміжних методів обстеження.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених цикловою медичною комісією критеріїв оцінювання. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент може відпрацювати пропущені теми під час відробок не більше 3-х разів під час вивчення предмету, тим самим набрати кількість балів не меншу за мінімальну, щоб отримати залік з дисципліни. Оцінювання поточної навчальної діяльності: здійснюється на кожному практичному занятті за відповідною темою та має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні

При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною традиційною шкалою, далі для кожного студета розраховується його середній бал за дисципліну і згідно таблиці 1 ««Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів…» конвертується у відповідні бали».

Розрахунок кількості балів за поточне навчання проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-х бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до 2 знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$X=(CA\text{x}200):5$$

Оцінювання індивідуальних завдань студента.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється на заліковому занятті. Виконання індивідуальних завдань враховується при виведення оцінки за практичне заняття за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 200 балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Підсумковий контроль. Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених навчальною програмою. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як середня арифметична оцінка засвоєння відповідних модулів і має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

Відповідність оцінювання дисципліни в балах оцінюванню в традиційних оцінках

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
170–200	A	Відмінно
160–169	B	Добре
140–159	C	Добре
130–139	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Після завершення вивчення дисципліни відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють студенту кількість балів та відповідну оцінку у залікову книжку та заповнюють відомості успішності студентів з дисципліни за формою У-5.03В – залік.

9. Політика курсу

Вказуються політики академічної доброчесності, специфічні політики програми, що мають значення для курсу

10. Література

ОСНОВНА:

1. Клінічна фармакологія: Підручник для мед. ВНЗ IV рівня акредитації. – 2-ге видання, перероблене і доповнене / За ред. О.Я. Бабака, О.М.Біловола. – К., 2010. – 776 с.
2. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. проф. М.І.Яблучанського, В.М.Савченка. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. – 405 с.
3. Клиническая фармакология: Учебник для медицинских ВУЗов IV уровня аккредитации / Под ред. О.Я.Бабака, А.Н.Биловола, И.С.Чекмана. – К.: Медицина, 2012. – 728 с
4. Бертрам Г.Катцунг. Базисная и клиническая фармакология: в 2-х томах. – М.-СПб.: Бином, Диалект, 2008. – Т.1. – 648 с., Т.2. – 784 с.
5. Клиническая фармакология: учебник для вузов / Под ред. В.Г.Кукеса, Д.А.Сычева. – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 1024 с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия: Учебник / Под ред. В.Г.Кукеса, А.К.Стародубцева. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013. – 832 с.
7. Михайлов И.Б. Клиническая фармакология: Учебник для студентов медицинских вузов.- СПб.: «Сотис-Мед», 2013. – 587 с.
8. Михайлов И.Б. Клиническая фармакология – основа рациональной фармакотерапии: Руководство для врачей. – СПб.: ООО «Издательство Фолиант», 2013. – 960 с.
9. Фармакология в рисунках и схемах / В.В.Годован; под ред. В.И.Кресюна. – Винница: Нова Книга, 2017. – 464 с.

ДОПОМІЖНА:

1. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии / Л.В.Деримедведь, И.М.Перцев, Е.В.Шуванова, И.А.Зупанец, В.Н.Хоменко; Под ред. проф. И.М.Перцева. – Харьков: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
2. Грэхам-Смит Д.Г., Аронсон Дж.К. Оксфордский справочник по клинической

фармакологии и фармакотерапии: Пер. с англ. – М.: Медицина, 2000. – 744 с.
3. Зборовский А.Б., Тюренков И.Н., Белоусов Ю.Б. Неблагоприятные побочные эффекты лекарственных средств. – М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2008. – 656 с.
4. Клініко-фармакологічний глосарій: навч. посібник / В.Й.Кресюн, В.В.Годован, С.Б.Стречень. – Одеса: ОНМедУ, 2015. – 328 с.
5. Клінічна фармакологія: Підручник у 2-х томах / О.М.Біловол, О.Ф.Возіанов, І.К.Латогуз, В.Ф.Москаленко, А.Я.Циганенко. – К.: Здоров'я, 2005. – Т.1. – 606 с., Т.2. – 684 с.
6. Клінічна фармакологія: Підручник для студентів вищ. навч. закл. у 2-х томах / За ред. І.А.Зупанця, С.В.Нальотова, О.П.Вікторова. – Харків: Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2007. – Т.1. – 348 с., Т.2. – 312 с.
7. Козлов С.Н., Страчунский Л.С. Современная антимикробная химиотерапия: Руководство для врачей. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2009. – 448 с.
8. Кресюн В.Й. Лікарська рецептура із загальною фармакологією: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів МОЗ України / В.Й.Кресюн, В.В.Годован. – 2-ге вид., переобл. і доповн. – Одеса: ОНМедУ, 2017. – 280 с.
9. Лекарственная токсикология: учебник-справочник / Под ред. Дроговоз С.М., Лукьянчук В.Д., Шейман Б.С. – Х.: Титул, 2015. – 592 с.
10. Невідкладні стани / За ред. М.С.Регеди, В.Й.Кресюна. – Львів: Магнолія, 2008. – 844 с.
11. Невідкладні стани у внутрішній медицині: підр. для мед. ВНЗ / За ред. Баран С.В. – Київ, 2015. – 136 с.
12. Основи внутрішньої медицини: підр. для студ. вищ. навч. закладів в 2- томах / В.Г.Передерій, С.М.Ткач. – Винниця: Нова Книга, 2009. – Т.1. – 640 с., Т.2. – 784 с.
13. Рациональная диагностика и фармакотерапия заболеваний внутренних органов / Под ред. проф. О.Я.Бабака. – 2-е изд., доп. – К.: ООО «Доктор-Медиа», 2011. – Т.1. – 618 с., Т.2. – 454 с.
14. Справочник Сэнфорда по противомикробной терапии / Дэвид Н.Гилберт и др..; пер. с англ. под ред. Спасокукоцкого А.П. – 2-у изд. пер. и доп. – К.: Украинский медицинский вестник, 2013. – 288 с.

Інтернет-ресурси:

1. Державний Експертний Центр МОЗ України http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/
2. ДП "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів" http://sphu.org/
3. Національна наукова медична бібліотека України http://library.gov.ua/
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського http://www.nbuv.gov.ua/
5. Ресурс по прогнозированию межлекарственных взаимодействий (основан на инструкциях FDA, на английском языке) URL: http://www.drugs.com
6. Ресурс-справочник лекарственных средств и прогнозирования межлекарственных взаимодействий (на английском языке). URL: http://www.medscape.org
7. www.studmedlib.ru
8. www.Med-Tutorial.ru
9. Міжрегіональне товариство спеціалістів доказової медицини: http://www.osdm.org/index.php
10. Вісник доказової медицини: http://www.evidence-update.ru
11. Європейське товариство клінічних фармакологів і фармакотерапевтів: http://www.eacpt.org
12. Ресурс по взаємодії лікарських засобів: http://medicine.iupui.edu/flockart/

11.Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни

- Мультімедійний проектор
- Комп'ютери
- Оверхет
- Робоча програма дисципліни
- Плани практичних занять та самостійної роботи студентів
- Методичні вказівки до практичного заняття для студентів

- Методичні вказівки до практичного заняття для викладачів
- Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студента
- Тестові та контрольні завдання до практичних занять
- Ситуаційні задачі до практичних занять
- Віртуальні історії хвороб
- Перелік лікарських засобів для вивчення
- Перелік питань для контролю успішності навчання, які виносяться на практичні заняття

12.Додаткова інформація

Завуч кафедри: Сафонова Оксана Валентинівна, тел. (032)2759510
Відповідальна за студентський науковий гурток: Ліщук Орися Зіновіївна, тел. (032) 2759510.
Заняття проводяться згідно розкладу, який оприлюднюється на сторінці кафедри на сайті університету (https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-endokrynologiyi/). Також на сторінці кафедри можна ознайомитись з робочими матеріалами для вивчення дисципліни (робоча програма, план практичних, самостійних, індивідуальної робіт, набір тестових завдань, схеми написання історії хвороб, робочі зошити, перелік необхідних лікарських засобів для написання рецептів, перелік практичних навичок та вмінь, питання до дифзаліку, перелік навчально-методичної літератури). Також з матеріалами підготовки до практичних занять можна ознайомитись на сайті дистанційного навчання MISA (http://misa.meduniv.lviv.ua/login/index.php). На сайті кафедри також доступні графіки відпрацювань практичних занять, консультацій.
Адреси баз кафедри, де проводяться практичні заняття:
КНП ЛОР "Львівський обласний державний клінічний лікувально-діагностичний ендокринологічний центр", 79010, м. Львів, вул. Острозького, 1, тел.: (032) 276-46-73; 275-95-10 (основна база), викладачі: Сергієнко Олександр Олексійович, Кіхтяк Олеся Павлівна, Сергієнко Вікторія Олександрівна, Гоцко Марта Євстахіївна, Сафонова Оксана Валентинівна, Москва Христина Андріївна, Суслик Галина Іванівна, Ліщук Орися Зіновіївна, Дунець Юлія Вікторівна.
КНП ЛОР «4-та міська лікарня м. Львова, ендокринологічне відділення, 79011, м. Львів, вул. Свєнціцького, 3, тел. (032) 276-02-74, викладачі: Плешанов Євген Валентинович, Красний Михайло Романович, Козловська Христина Юріївна, Дунець Юлія Вікторівна.

Укладач силабуса
Сафонова О.В., к.м.н., доцент (Підпис)

Завідувач кафедри
Урбанович А.М., д.м.н., професор (Підпис)